

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

INDUSTRIJA: OVAKO IDE

Industrijski lobi dobija bitku u EU - teret OIE na račune domaćinstava?

EK Bolja EU regulativa - Po meri industrije?

MMF: Ravno 5,3 biliona dolara subvencija sektoru fosilne energije

Sudbina nemačkih TE na ugalj određuje politiku Brisela

Evropski naftni giganti pripremaju zajedničku klimatsku politiku

Industrijski lobi dobija bitku u EU - teret subvencija OIE ide na račune domaćinstava?

DABLIN - *The Irish Times* analizira temu načina na koji se namet za subvencionisanje obnovljivih izvora energije (OIE) finansira u različitim državama Evropske unije, polazeći od procene da će se najverovatnije vlade EU naći pod pritiskom da primene nemačku formulu. Po njoj se čitav teret podsticanja ulaganja u zelenu energiju prebacuje na račune domaćinstava. Berlin na ovaj način rasterećuje svoju privredu od dodatnog poskupljenja energije, kako bi odbranio njenu cenovnu konkurentnost na globalnom tržištu. Naime, jedan od ključnih problema koje tvorcima energetske politike u Briselu moraju da reše je činjenica da evropska industrija, posebno energetski intenzivni sektor, gubi bitke na svetskom tržištu, pre svih sa američkim konkurentima, gde su cene električne energije (a posebno prirodnog gasa) osetno niže. Formula koju primenjuje Nemačka definisana je stavkom Obaveze javnog servisa (Public Service Obligation - PSO), koja se pojavljuje u svim računima domaćinstava za utrošenu struju. Ova klauzula je sada definisana od strane evropskih statističkih vlasti kao porez, a ne deo troškova energije, ukazuje list. To znači da su sredstva koja nemački potrošači izdvajaju kroz uvećane račune za struju radi subvencionisanja OIE jedan od poreza za domaćinstva - *pravno sasvim prihvatljivo* - te je izuzimanje nemačke industrije od obaveze da učestvuje u podsticanju obnovljivih - *sasvim legalno*, pojašnjava irski dnevnik. List ukazuje da ovakvo rešenje ima značajne posledice po druge EU države. Kod većine zemalja EU

njihovih računa za struju. *Irish Times* konstatuje da je zbog razlika na koji se u EU podmiruje cena borbe protiv globalnog zagrevanja veoma teško razviti jedinstveno EU tržište električne energije.

Praktičan primer Slovenije

LJUBLJANA - Vlada Slovenije predlaže povećanje nameta za OIE za domaćinstva i smanjivanje tog tereta privredi. Prvima bi ukupno segment tereta subvencija za zelenu energiju u računu bio veći za 30 miliona evra godišnje, dok bi se energetski intenzivnim potrošačima u industriji taj deo računa smanjio za 10 miliona evra, piše *Delo*. Smernice Evropske komisije, naime, dozvoljavaju za do 85% smanjenje naknade za OIE za energetski intenzivne industrije, pa vlada u Ljubljani predlaže za te slovenačke firme popust od 70%. Logikom spojenih sudova, to će se preliti na domaćinstva, koja će plaćati 27% više, odnosno OIE stavka će u proseku biti uvećana sa 4,12, na 5,23 evra po mesečnom računu. Prosečni račun od 53 evra „pozeleniće“ za dodatnih 2,5%.

pristup je da se troškovi OIE tretiraju kao deo troškova proizvodnje električne energije, pa ga samim tim svi moraju plaćati - uključujući i industriju. „Ipak, vlade članica EU će se najverovatnije naći pod pritiskom da usvoje nemački prilaz - prebacujući teret PSO poreza na domaćinstva, što će dovesti do osetnog povećanja

Sudbina uglja u nemačkoj energetici određuje granicu tereta evropske klimatske politike

EK Bolja EU regulativa - Po meri industrije?

BRISEL - Evropska komisija postigla je 19. maja dogovor o dokumentu pod naslovom Predlozi za bolju regulativu *Better Regulations proposals* radi razjašnjavanja kako se evropski regulatorni propisi stvaraju i ujedno neutralisanja negativne slike koju ovaj deo poslova „vlade“ EU ostavlja na biračka tela u zemljama članicama i industriju. Među ključnim predlozima je i onaj kojim bi se Evropski parlament i Savet Evrope obavezali da sprovedu češće tzv. cost-benefit analize, odnosno efekta koje po troškove imaju pojedine regulatorne mere, ili promene regulativa koje se budu predlagale. Komisija takođe želi da nezavisni eksperti pomognu pri razmatranju novih zakona, kao i da smanje praksu pojedinih vlada da dopunjuju EU regulativu dodatnim nacionalnim elementima - fenomen koji se briselskim žargonom naziva „pozlaćivanjem“. **Die Welt** piše da ekološke i potrošačke lobističke organizacije smatraju da se autor predloga, drugi čovek Komisije, Nemač Franc Timermans rukovodio ovom prilikom interesima evropske industrije koja teži da smanji teret regulatornih propisa po svoje poslovanje.

MMF: „Šokantne“ subvencije sektoru fosilne energije

VAŠINGTON - Ravno 5,3 biliona dolara, ili 4,7 biliona evra, odnosno 6,5% od ukupne vrednosti svetskog bruto proizvoda otišlo je 2015. godine na ime subvencionisanja sektora energetike, pokazuje studija Međunarodnog monetarnog fonda, publikovana 18. maja. Dokument je računao „realne troškove“ vezane za pružanje poreskih olakšica i druge subvencije kompanijama u industriji proizvodnje energije iz fosilnih izvora (ugalj, nafta, gas). Sami autori navode da je pomenuti bilans bio i za njih „šokantan“. Prema istraživačima MMF-a, udeo vlada Evropske unije u subvencionisanju proizvođača fosilnih goriva iznosio je 330 milijardi dolara, ili oko 292 milijarde evra. **Euroserver.com**

BERLIN - Temom tereta klimatske politike, samo iz drugog ugla bavi se ovih dana i **Financial Times**. Vodeći svetski poslovnik, konstatuje da se bliži momenat kada će se znati pobednik bitke koja se „u srcu nemačke energetske politike“ vodi između zelenog političkoj lobija s jedne strane i sindikata i industrije vezane za proizvodnju električne energije iz uglja, s druge. Nemačka naime vodi EU kao usvajanju „zelenih“ politika u oblasti energetike, uključujući promovisanje i podsticanje obnovljivih, što izaziva nezadovoljstvo kod potrošača i industrije, pritisnutih uvećanim računima i dodatnim regulatornim ograničenjima. Proces gašenja nuklearki u Nemačkoj do 2022. je počeo. Koalicija demohrišana i socijaldemokrata se obavezala da smanji emisije gasova zelene bašte (GHG) za 40% do 2020, 70% do 2040. i 80-95% do 2050. Ovakav pristup Nemačke je izvezen u Brisel kao model koji Evropska komisija treba da sledi. Međutim, Nemačka ipak nije toliko čista i zelena koliko to ova politička energetska retorika sugerise. Emisije GHG su uvećane u protekle tri godine, a 44% električne energije i dalje nastaje sagorevanjem uglja, koji je morao delom da popuni prostor izazvan gašenjem nuklearnih reaktora. U proteklih pet godina, zaključno sa 2015. kapaciteti TE na ugalj u Nemačkoj uvećaću se za 10GW. Osim toga, Berlin nije podržao ključne korake radi smanjenja emisija, poput uspostavljanja efektivne cene za emisije ugljendioksida, piše **FT**. Berlin se stoga odlučio da primeni američku regulatornu taktiku radi smanjenja emisija iz TE na ugalj, namećući tom sektoru još veće standarde. Plan je da se na taj način eliminiše emitovanje nekih 22 miliona tona CO₂. Ovde se međutim pojavio problem - jer socijaldemokrate autora ovakve politike, ministra energije i vicepremijera Sigmara Gabriela, zavise od podrške sindikata. Odluka šta će se desiti sa sektorom uglja u Nemačkoj biće

ključni ispit snage dva vodeća faktora nemačkog društva - pokreta zelenih s jedne strane i industrije i sindikata, s druge. Ishod prevazilazi granice Nemačke. Ako mere protiv uglja prođu, sva je prilika da će nešto slično biti primenjeno širom EU. U slučaju pobede argumenata sindikata i javnih kompanija, moguće je da ćemo se naći pred prekretnicom - trenutkom kada je „zeleno agenda dostigla svoje krajnje granice i mogućnosti vezane za odgovor na pitanje kolike žrtve je izborni telo spremno da prihvati“, konstatuje **Financial Times**.

Evropski naftni giganti pripremaju zajedničku platformu za klimatsku politiku

LONDON - Najveće evropske naftne kompanije, među kojima anglo-holandski Royal Dutch Shell, francuski Total, britanski BP, norveški Statoil i italijanski Eni, pripremaju zajedničku strategiju vezanu za definisanje evropske klimatske politike. Motiv zajedničkog nastupa je u činjenici da određivanje regulative vezane za obaveze smanjenja emisija gasova staklene bašte, odnosno cena emisioh dozvola, direktno utiču na značajan segment finansijskih troškova naftnih kolosa, inače jednih od najvećih zagađivača. Kako saznaje **Bloomberg**, kompanije trenutno pripremaju plan o formiranju novog zajedničkog tela, ili savetodavne firme, kome bi poverili posao razvoja i definisanja zajedničkih pozicija vezano za klimatsku politiku. Očekuje se da ishod bude saopšten u junu.

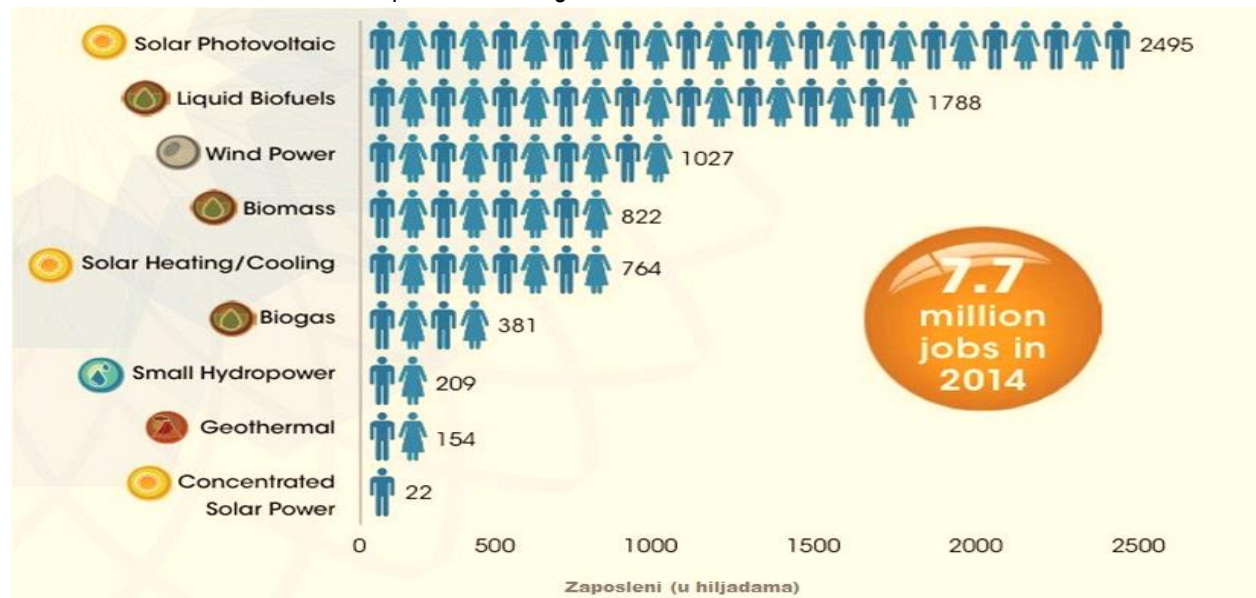
POSLOVI

Blizu osam miliona ljudi u svetu radi u sektoru OIE - IRENA

BON - Međunarodna agencija za obnovljivu energiju (IRENA) u najnovijem godišnjem pregledu procenjuje da je u svetu trenutno 7,7 miliona ljudi zaposleno u sektoru OIE (izuzimajući velike hidroelektrane) (Tabela desno). Portal **breakingenergy.com** ukazuje na pozitivno iznenađenje vezano za broj zaposlenih u zemljama kao što su Indija i Bangladeš, dok s druge strane razočarava situacija u Africi, na Bliskom istoku i Australiji, iako su oba kontinenta idealna za razvoj solarne energije. IRENA konstatuje da zapošljavanje u sektoru OIE nastavlja da bude rukovođeno nizom mera podrške industriji i trgovini.

Druga tabela pokazuje raspored zaposlenih u OIE vezano za tehnologiju. Globalno, solarni sektor jasno prednjači sa, direktno, ili indirektno 2,5 miliona zaposlenih, od čega dve trećine u Kini.

Još jedan gasovodni projekat na mapi jugoistočne Evrope

BUKUREŠT - Rumunski državni gasovodni operator Transgaz saopštio je da na teritoriji Rumunije planira gradnju dela gasovodnog koridora Bugarska-Rumunija-Mađarska-Austrija (BRUA). Projekat predviđa izgradnju 550 kilometara novih gasovoda između postojećih mesta spajanja rumunske i gasovodnih mreža Bugarske (Đurđu) i Mađarske (Šanadpalota), objavio je 20. maja rumunski list *NineO'clock*. Projekat predviđa maksimalni kapacitet transporta od 1,5 milijardi kubika gasa godišnje prema Bugarskoj i 4,4 milijardi m³ prema Mađarskoj. Krajni rok za izgradnju gasovoda je 2019., a investicija se procenjuje na 560 miliona evra.

EK: AGRI gasovod na listi EU PCIs

BRISEL - Dogradnja i produženje gasovoda AGRI, između rumunske crnomorske luke Konstanca, preko Arada do pograničnog mađarskog grada Šanadpalota, sa delovima koji idu preko kopna i onima ispod voda, nalazi se na listi projekata od opšteg interesa za EU (PCIs), prenosi agencija *Trend* informaciju dobijenu od jednog izvora u izvršnom telu Evropske unije. AGRI je predviđeno da transportuje u Konstanci regasifikovani utečnjeni azerbejdžanski prirodni gas (LNG) koji bi do te luke tankerima stizao sa obale Gruzije. Pri tom u Konstanci tek treba da se sagradi pogon za regasifikaciju LNG-a

Bugarska do kraja godine završava gradnju gasovodnog interkonektora sa Rumunijom

BRISEL - Bugarska planira da kompletira izgradnju gasovodnog interkonektora sa Rumunijom do kraja 2015. godine rekla je ministarka energije vlade u Sofiji, Temenužka Petkova. Ona je tokom prošlonedeljnog sastanka sa potpredsednikom Evropske komisije, zaduženim sa izgradnju evropske energetske unije, Marošom Šefčovičem, rekla da će gasovod biti kapaciteta 1,5 milijardi kubnih metara, a investicija iznosi 24 miliona evra. *Seenews*

Bulgaria, Hungary, Romania and Slovakia agree on more efficient interconnections

RIGA - Bugarska, Rumunija, Mađarska i Slovačka postigli su načelni dogovor o potrebi izgradnje efikasnijih gasovodnih interkonektora između svojih zemalja. Četiri države potpisale su 21. maja, na marginama Samita o istočnom partnerstvu u Rigi, dokument za sada na nivou političkih namera da integrišu svoja gasna tržišta i zajedničkim snagama potraže nove pravce, odnosno izvore snabdevanja. *europa.eu*

Gasprom počinje gradnju Turskog toka bez ugovora sa turskom stranom

MOSKVA - Gasprom je objavio da u prvih deset dana juna počinje izgradnju gasovoda Turski tok, iako još nije potpisala obvezujuće ugovore, piše **RBTH**. Oleg Aksjutin, član uprave kompanije, saopštio je prošle nedelje da će na polaganju cevi raditi dva broda pod rukovodstvom italijanska kompanije Saipem, s kojom je prethodni ugovor namenjen projektu Južnog toka sada obnovljen za novi pravac prema Turskoj.

Portal ukazuje da, uprkos početku radova, Rusija do danas nije potpisala međuvladine ugovore s Turskom i Grčkom, na snazi su stari dokumenti o Južnom toku. Valerij Nesterov, analitičar Sberbank CIB, ocenjuje da se Rusiji žuri da dopremi ovim putem gas u Tursku i Jugoistočnu Evropu, pre nego što to Evropska unija uspe sa azerbejdžanskim, a moguće i turkmenistanskim i iranskim gasom, gradnjom konkurentskog Južnog gasnog koridora - takođe delom preko Turske i Grčke. Za sada izgradnja Turskog toka ne zalazi u teritorijalne vode druge države, pa nisu potrebni međuvladini ugovori, kaže Dmitrij Nikiforov, direktor moskovske

kancelarije firme Debevoise & Plimpton. Naime, holandska kći-kompanija Gasproma - South Stream Transport V. E. - raspolaže dozvolama za postavljanje otprilike dve trećine morskog dela Turskog toka, koji se nalazi isključivo u ekonomskoj zoni Ruske Federacije. Gasprom računa na to da u međuvremenu postigne dogovori s Turskom. Prema turskim sagovornicima moskovskog poslovnjaka **Kommersant**, u ovim pregovorima ključni problem je u cenama gasa za Tursku. Turski državni Botas nastoji da iskoristi situaciju i iscedi od Gasproma maksimalni popust. Privatni turski uvoznici dobili su popust tek nakon višemesečnih pregovora (260 dolara za hiljadu kubika, umesto ranijih 374 dolara), dok Botas još nije.

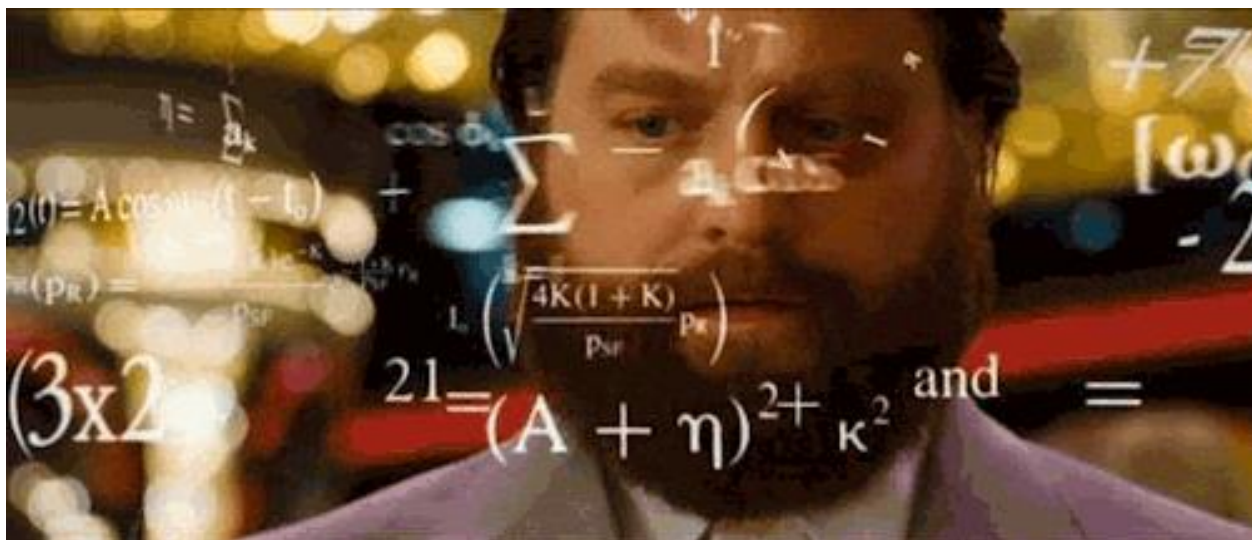
Ankara: Turski tok najranije u 2017. - Turska ne učestvuje u gradnji podmorske sekcije

MOSKVA, ANKARA - Turski tok neće biti pušten u rad pre 2017. godine, rekao je ambasador te zemlje u Moskvi. Umit Jardim je u intervjuu agenciji **Interfax** kazao da još nije potpisan obavezujući ugovor o gradnji ovog gasovoda između Moskve i Ankare, pa bi gas mogao da krene tim pravcem tek posle 2017. S druge strane, turski ministar energije Taner Jildiz (foto desno) pojasnio je da njegova zemlja neće učestvovati u gradnji gasovoda. On je u prošlonedeljnom intervjuu jednoj domaćoj TV stanici rekao da Ankara, posle polaganja cevi između crnomorskih obala Rusije i Turske, očekuje da bude suosnivač zajedničke rusko-turske kompanije koja bi rukovodila poslom gradnje i operatora kopnene sekcije gasovoda preko teritorije Turske.

Sumorne prognoze Goldman Sachs-a za budućnost cena nafte

LONDON - Vodeći analitičar Goldman Sachs-a za oblast berzanskih roba Jeff Currie rekao je ove nedelje da zadržava sumornu prognozu kada su cene sirove nafte u pitanju, jer - kaže - „u ovom trenutku ima previše novca na

tom tržištu“. On je na Globalnom samitu o sirovoj nafti u Londonu, u organizaciji agencije **Platts**, objasnio da Rusija stoji na istorijski najvišem nivou proizvodnje nafte, da je iračka proizvodnja takođe do sada najveća, saudijska takođe. „Kada sve ovo objedinimo, to ne daje naročito lepu sliku“, rekao je u utorak Currie. Analitičari Goldman Sachs-a, uključujući Currie-a, su u ponedjeljak smanjili njihovu prognozu cene nafte za 2017-2018. na 60 dolara po barelu, prema ranije projektovanih 65\$ i dodali da očekuju dalji pad cene na 50\$ u 2020. wpcserbia.rs

Zapadni naftni divovi troše milione dolara plaćajući lobiste za ukidanje sankcija Rusiji

NJUJORK - Naftni „majors“, koji zbog antiruskih sankcija trpe gubitke merene milijardama dolara lobiraju ne bi li se ograničavajuće mere u poslovanju u Rusiji i sa ruskim kompanijama svele na minimum. Na lobiranje za ukidanje ovog segmenta sankcija Zapada u EU, SAD i Britaniji, naftni veličani BP, Chevron i ExxonMobil ulažu milione dolara, piše **Bloomberg**. Plaćeni lobisti imaju zadatak da tim kompanijama, koje su morale da zamrznju poslove u Rusiji gde su investirali stotine miliona do više milijardi dolara, obezbede prolaz do zvaničnika State Departmenta i Ministarstva finansija, kao i do članova parlamenta. Prema informaciji novinara ove agencije,

lobiranjem u interesu naftaša bave se, pored ostalih, mnogi bivši američki senatori. wpcserbia.rs

Bugarska - novi spor vlasti sa češkim distributerom električne energije

SOFIJA - Bugarska Komisija za zaštitu konkurencije (KZK) kaznila je tamošnju filijalu češke elektroenergetske grupacije ČEZ zbog zloupotrebe dominantnog tržišnog položaja. Kazna iznosi 640 000 evra, a ČEZ je najavio žalbu. Prema objašnjenju KZK-a, ČEZ je 'neopravdano kasnio' s kupovinom energetske infrastrukture koju je klijent sagradio, što je prema bugarskim propisima obaveza distributera električne energije. Prema KZK-u, takvo ponašanje 'može sprečiti, ograničiti i onemogućiti konkurenciju i utiče na prava potrošača', prenosi sofijski dnevnik *Novinite*.

HEP sklopio trogodišnji ugovor o snabdevanju Grada Ljubljane

LJUBLJANA - Hrvatska elektroprivreda (HEP) potpisala prošlog četvrtka sa vlastima Ljubljane (na slici) ugovor o

snabdevanju glavnog grada Slovenije električnom energijom u naredne tri godine, pošto je na tenderu ponuda ove kompanije za isporuku potrebnih 270 GWh ocenjena najpovoljnijom. Ukupna vrednost posla procenjuje se na 12 miliona evra. HEP-ova ponuda je za 0,3% bila povoljnija od one koju je kovertirao slovenački energetske kolos Petrol. Inače hrvatska državna elektroenergetska kompanija kaže da analizira i mogućnost širenja poslovanja i na druga regionalna tržišta, osim Slovenije, bilo samostalno ili sklapanjem strateških partnerstava ili akvizicijama. Područja

koja se analiziraju su investicije u proizvodne objekte, prvenstveno obnovljive izvore energije; trgovina i snabdevanje električnom energijom i prirodnim gasom, kao i projekti energetske efikasnosti. *Energetika-net*

SOS za Jadran održao govor OMV-ovim akcionarima

BEČ - Predstavnici koalicije S.O.S. za Jadran održali su u sredu govor na godišnjoj Skupštini akcionara OMV-a, pred više od 1000 deoničara austrijske kompanije kako bi ukazali na štetnost projekta istraživanja i eksploatacije nafte u Jadranu. Oni su pozvali kompaniju da ne potpiše ugovor s vladom u Zagrebu i saopštili da je zahvaljujući aktivnostima u kampanji i velikom pritisku javnosti potpisivanje ugovora već odloženo za nekoliko meseci. Predstavnici koalicije S.O.S. za Jadran ukazali su na veliko protivljenje lokalne zajednice u Hrvatskoj i na to da 74 odsto građana želi referendum. *soszajadran.hr*

Slovenija povećava namet za obnovljivce

LJUBLJANA - Vlada Slovenije predlaže povećanje nameta za OIE za domaćinstva i smanjivanje tog tereta privredi. Prvima bi ukupno segment tereta subvencija za zelenu energiju u računu bio veći za 30 miliona evra godišnje, dok bi se energetske intenzivnim potrošačima u industriji taj deo računa smanjio za 10 miliona evra, piše *Delo*. Smernice Evropske komisije dozvoljavaju za do 85% smanjenje naknade za OIE za energetske intenzivne industrije, pa vlada u Ljubljani predlaže da te slovenačke firme dobiju popust od 70%. Logikom spojenih sudova, to će se preliti na domaćinstva, koja će plaćati 27% više, odnosno OIE stavka će u proseku biti uvećana sa 4,12, na 5,23 evra po mesečnom računu. Prosečni račun od 53 evra biće veći za 2,5%.